

M. Pouzar: Jak se nestát BLBem

- MANAGER007 | 25. května 2024

ČESKO : Po práci na zahradě jsem dostal slinu a rozhodl se zajít na jedno. Hospůdce páté cenové skupiny stojící na návsi naší vesnice se říká Sokolovna i když se tam cvičilo naposledy za Tyrše. „Na jídelním lístku, co bys asi chtěl tak číst, chtěl tak číst, chtěl tak číst, dávno vím, co na něm stojí - jenom buřty a pivo a nenávisť“, zpívám si v duchu, když беру za kliku oprýskaných dveří a vcházím do potměšitého lokálu. Kouř cigaret se tu už léta nepřevaluje, ale jinak je tu atmosféra stále stejně hustá. Zejména pro náplavy, jako jsem já.

V čele stolu štamgastů sedí Franta, co jezdí s fekálem a valí své tradiční bomby - vlada co odírá lidi, chemtrails, židovské spiknutí a nově umělá inteligence. Kolem něho hlouček pozorných posluchačů v různých stádiích deliria tremens, visí mu na rtech a moudře přikyvuji. Směrem k výčepu ukáží vztyčený palec a hledám si místo u volného stolu. Pak mě ale popadne záchvat zdravého rozhořčení a obrozenecká vášně. Sakra, dyť ten Franta už kolik let mele to samé a oni mu to pořád žerou. Takový hlouposti, to pro ně prostě není dobré, duševně upadají, místo aby si poslechli někoho tak vzdělaného jako já - jsem v nedalekém městě vysokoškolským profesorem - tak oni furt jen Frantu. Postavím se doprostřed místnosti, a ze všech sil zařvu „Franto si BLB“ .....

Ne tento příběh se nikdy nestal, protože jsem vyrostl na vesnici a vím, že Frantu budu pravidelně potřebovat minimálně do té doby, než u nás zavedou kanalizaci, také vím, že Franta na rozdíl ode mě pracuje fyzicky, a i když si na něm každodenní zvedání půllitrů vybírá svou daň, rozhodně by mě přebral. A riziko rvačky by v daném případě bylo značné. Pokud totiž někoho nazvete blbem, musel by to být stoický mudrc či svatý muž, aby si to nechal líbit, a ani jedno Franta určitě není. Ale hlavně - pokud urazíte muže sedícího v čele stolu štamgastů, rozhodně vám potom ostatní od toho stolu nebudou naslouchat ochotněji či pozorněji. Právě naopak.

Bludné blavany udělené Českým klubem skeptiků. Kredit: Sisyfos.

Proč o tom píši. Nedávno jsem se na jedné sociální síti ne zcela uváženě přimotal do debaty se členy Českého klubu skeptiků Sisyfos. Ta debata se točila kolem postu letošní laureátky anticeny Bludný balvan (zkráceně BLB) Angeliky Bazalové, který zněl: „Tito moudří a oduševnělí lidé mi prý udělili jakési vyznamenání. U udělování cen se většinou děkuje. Já bych tedy na tomto místě chtěla především poděkovat Bohu, že nevypadám takhle“. Post byl doplněn lehce nelichotivými fotografiemi členů spolku. Rozhořčení skeptiků bylo veliké - jak si ta osoba nehodná dovoluje kritizovat něčí vzhled, padaly termíny jako argumentace „ad hominem“ a citáty jako „Krása pomíjí, blbost je věčná atp. A mě u toho napadalo: Pokud někomu udělíte cenu Bludný balvan, určitým až povýšeným způsobem kritizujete jeho inteligenci. Inteligence má však podobně jako vzhled nějaký genetický

základ, ale obojí lze následně buď kultivovat nebo zanedbávat. Za genetický základ skutečně nikdo nemůže, ale za úsilí věnované jeho kultivaci spíše ano. Pokud je tedy přípustná kritika inteligence, v tom smyslu, že je kritizován způsob a míra její kultivace, pak je rozhodně přípustná i kritika vzhledu. Říká se tomu analogie, což je logická figura, která by skeptikům neměla být neznámá.

V akademickém prostředí je intelektuální výkon hodnocen pravidelně, ať už píšete odborný článek, žádáte o grant nebo se třeba ucházíte o nějakou hodnost, vždy jsou zapojeni oponenti a hodnotící komise. Jenže v rámci každého z těchto procesů jde vlastně o hodnocení na Vaši žádost. Většinou Vás nikdo nehodnotí, když si i to aktivně neřeknete. Kvalitní hodnotící proces by pak ideálně měl být prost jizlivostí a osobních výpadů a rozhodně by měl splňovat kritérium korektnosti a nestrannosti. Součástí většiny hodnotících procesů je pak fáze obhajoby, kdy máte ještě před uzavřením hodnocení možnost reagovat na výtky a připomínky a takříkajíc se utkat o svoji věc. Ani v akademickém prostředí samozřejmě nejsou výše uvedené nároky splněny vždy a na sto procent, ale opravdu si nevybavím situaci, kdy by někdo posuzoval v režimu „o nás bez nás“.

Členové Sysifa často přirovnávají svoji činnost k psaní filmových kritik, nebo recenzí na knížky. Tahle analogie však podle mého názoru moc nefunguje, jelikož u filmů a knih bývá hodnoceno především estetické hledisko, a tudíž jsou logicky úplně jinak nastaveny nároky na objektivitu. Navíc, každý slušný recenzent vyzvedne jak klady, tak zápory díla, zatímco hodnotící recenze Sysifa bývají veskrze negativní. Oba procesy jsou jistě srovnatelné co do pasivní role posuzovaného a třetí oblastí, kterou by šlo k oběma předešlým přiřadit je pak i tradičně negativistický a na ponižování veřejně působících osob zaměřený bulvár.

V diskusi zaznělo též následující: „Lidé nás prosí o pomoc, zda konkrétnímu člověku věřit nebo jak ho mohou ověřit. My dílem tu práci děláme za ně. Pomáháme veřejnosti orientovat se v informačním smogu. Nechceme, aby nám lidé věřili, chceme, aby přemýšleli.“ Přestože daná diskuze začala tématem argumentace „ad hominem“, opět se zde hovoří o člověku. Navíc pomáhat kritickému myšlení tím, že nositele nějaké myšlenky označím za balvana mi přijde poněkud protismyslné.

Také jsem se dozvěděl, že „není morální se jako odborník koukat na podvodníky ve svém oboru a nepoukazovat na to a nechat laiky, aby byli obelháváni.“ Inu tak – mezi „oceněnými“ jsou novináři a rozhlasoví redaktori, řada mainstreamovými médii méně oblíbených politiků, časopis pro popularizaci vědy atp. Zkrátka jeden žasne, k jakým oblastem se členové spolku cítí být povoláni vyjadřovat a v čem všem se cítí být odborníky. Brouk Pytlík bledne závistí. Z výčtu oceněných je ovšem trochu cítit, že možná ani tak nejde o problém pseudovědy či iracionality, ale spíš o společenské a hodnotové postoje dotčených osob. Jenže tento střet by se měl podle mě odehrávat na zcela jiném kolbišti.

Sám bojuji s iracionalitou a informačním smogem na denní bázi tím, že vyučuji, pořádám veřejné přednášky, píši odborné i popularizační články. V rámci žádného z těchto procesů bych si nikdy netroufl někoho označit za BLBa, raději odpovídám na otázky a snažím se přesvědčovat. Součástí vědy, politiky, umění atd. musí být produktivní konflikt, ale ten je možný pouze v prostředí vzájemného respektu a úcty. Každý, kdo napíše článek, natočí film, někam „pověsí“ fotku či úvahu jde s kůží na trh. Pokud se chce ve svém oboru zlepšovat, měl by také chápat užitečnost zpětné vazby. I té negativní, je-li podána tak, aby se dotčeného nedotkla. Negativní zpětná vazba podávaná spolkem Sysifos zjevně ke konfliktu vede, ovšem těžko ho lze považovat za produktivní. Za mě je to zkrátka typický příklad velmi špatné praxe.

AUTOR: Miloslav Pouzar

[ZDROJ](#)